Lieta Nr.670001614
SKA – 492/2014

LĒMUMS

Rīgā 2014.gada 2.aprīlī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese R.Vīduša
tiesnese V.Krūmiņa
tiesnese I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ un /pers. B/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2014.gada 3.februāra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ kā /pers. A/ pārstāvis vērsās ar paziņojumu Uzņēmumu reģistrā, iesniedzot /pers. A/ saistību dzēšanas plānu.

Uzņēmumu reģistra valsts notārs atlika iesniegto dokumentu reģistrēšanu, norādot, ka dokumentus parakstījusi pilnvarotā persona, bet pievienotā pilnvaras kopija nav apliecināta normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Izskatījis apstrīdēšanas iesniegumu, Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs ar 2013.gada 16.decembra lēmumu šo apstrīdēšanas iesniegumu atstāja bez virzības atbilstoši Administratīvā procesa likuma 77.panta otrajai daļai, jo iesniegumam netika pievienots parakstītāja (/pers. B/) pilnvarojumu apliecinošs dokuments.

[2] Pieteicēji /pers. A/ un /pers. B/ iesnieguši administratīvajā tiesā pieteikumu, kurā lūgts atcelt Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra 2013.gada 16.decembra lēmumu, atzīt par prettiesisku Uzņēmumu reģistra faktisko rīcību, kas izpaudās gan kā atbildes pēc būtības nesniegšana, gan iesniegto dokumentu neapliecināšana, kā arī uzlikt pienākumu Uzņēmumu reģistram apliecināt iesniedzamo dokumentu pareizību un izskatīt pēc būtības apstrīdēšanas iesniegumu.

[3] Administratīvās rajona tiesas tiesnesis ar 2014.gada 3.februāra lēmumu pieteikumu atteica pieņemt, norādot lēmumā turpmāk minētos apsvērumus.

[3.1] Tiesu praksē ir nostiprināts princips, ka starplēmumi nav pārsūdzami atsevišķi no galīgā administratīvā akta, izņemot gadījumus, kad ar starplēmumu būtiski tiek skartas privātpersonas tiesības vai tiesiskās intereses.

Administratīvā procesa likuma 77.panta otrā daļa paredz, ka apstrīdēšanas iesniegums tiek atstāts bez virzības, ja nav parakstīts vai tam nav pievienoti pilnvarojumu apliecinoši dokumenti.

Nav saskatāmi šķēršļi pieteicējiem iesniegt iestādē apliecinātu pilnvaras kopiju. Apliecinātas pilnvaras kopijas izgatavošana var radīt pieteicējiem papildu izmaksas, tomēr no lietas materiāliem neizriet, ka minētais apstāklis būtu uzskatāms par būtisku tiesību ierobežojumu, ņemot vērā, ka citas personas, kas vēršas Uzņēmumu reģistrā maksātnespējas procesa ietvaros, atrodas salīdzināmos apstākļos.

[3.2] No likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 18.^{8}panta pirmās un otrās daļas izriet, ka Uzņēmumu reģistram nav jāapliecina pilnvaras kopija, jo tā ir dokumenta sagatavošanas faktisko apstākļu pārbaude un jauna dokumenta (apliecinātas kopijas) izgatavošana.

[3.3] No Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumiem Nr.1525 „Noteikumi par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra maksas pakalpojumiem" (turpmāk – noteikumi Nr.1525) neizriet, ka Uzņēmumu reģistram būtu pienākums sniegt tādus maksas pakalpojumus kā pieteicēja iesniegtas pilnvaras kopijas apliecināšana.

[4] Pieteicēji par tiesneša lēmumu iesnieguši blakus sūdzību. No tās izriet šādi apsvērumi.

[4.1] Galvenā valsts notāra 2013.gada 16.decembra lēmumu nevar uzskatīt par starplēmumu, jo ar šo lēmumu strīds par pilnvarojumu ir izlemts pēc būtības un galīgi.

[4.2] Pieteikums citstarp bija vērsts uz iestādes faktisko rīcību, kas izpaužas dokumentu neapliecināšanā.

[4.3] Tas, ka noteikumos Nr.1525 nav norādīts kāds maksas pakalpojums vai nav īpaši norādīta dokumentu apliecināšanas kārtība, nenozīmē, ka iestādei nebūtu jāpilda Dokumentu juridiskā spēka likuma 6.pants un Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumu Nr.916 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.916) 61.punkts.

[4.4] Dokumentu atvasinājuma pareizības notariāla apliecināšana nav likumā norādīta kā obligāta, iesniedzot dokumentus pievienošanai maksātnespējas reģistram.

Iesniedzot dokumentus Uzņēmumu reģistrā, likumā „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" nodaļā par maksātnespējas reģistra vešanu, kā arī citur likumā nav noteiktas norādes, ka dokumenta atvasinājuma pareizības notariāla apliecināšana ir obligāts priekšnoteikums, iesniedzot attiecīgos dokumentus pievienošanai maksātnespējas reģistram. Tādēļ arī normatīvie akti neparedz attiecīgu Uzņēmumu reģistra maksas pakalpojumu.

[4.5] Ir nepieciešams, lai Uzņēmumu reģistrā turpmāk tiktu pildīts Dokumentu juridiskā spēka likuma 6.pants un noteikumu Nr.916 61.punkts.

Motīvu daļa

[5] Administratīvā procesa likuma 77.panta otrajā daļā, norādīts: ja iesniegums par administratīvā akta apstrīdēšanu nav parakstīts, ir iesniegts, neievērojot Valsts valodas likuma prasības, vai tam nav pievienoti pilnvarojumu apliecinoši dokumenti, iestāde iesniegumu atstāj bez virzības un nosaka iesniedzējam saprātīgu termiņu tās norādīto trūkumu novēršanai. Šis pants neparedz pieteicēja tiesības atsevišķi apstrīdēt vai pārsūdzēt iesnieguma atstāšanu bez virzības.

Tā kā lēmumam par iesnieguma atstāšanu bez virzības piemīt starplēmuma daba, atsevišķa šāda lēmuma pārsūdzība pieļaujama tikai tad, ja tas skar būtiskas personas tiesības vai tiesiskās intereses vai būtiski apgrūtina to īstenošanu (*sk. Augstākās tiesas 2014.gada 17.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-229/2014 7.punktu*). Tas atbilst Administratīvā procesa likuma 1.panta trešajā daļā norādītajam, ka administratīvais akts nav starplēmums administratīvā procesa ietvaros, izņemot gadījumus, kad tas pats par sevi skar būtiskas personas tiesības vai tiesiskās intereses vai būtiski apgrūtina to īstenošanu. Tas saskan ar tiesību zinātnē pausto viedokli, ka starplēmumi vispārīgā kārtā nav administratīvie akti un tos nevar apstrīdēt un pārsūdzēt, pirms nav pieņemts galīgs lēmums (*Briede J. 1.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 38.lpp.*). Šāds secinājums ir pamatots ar apsvērumu, ka attiecīgajam starplēmumam iztrūkst viena no administratīvā akta pamata sastāvdaļām – galīga noregulējuma raksturs –, kas norāda, ka šāds lēmums nav pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā. Tomēr ir jāņem vērā privātpersonas tiesību ievērošanas princips (Administratīvā procesa likuma 5.pants) un jāvērtē, vai attiecīgais starplēmums nav būtiski ietekmējis galīgā lēmuma tiesiskumu, aizskarot personas tiesības.

[6] No pieteicēju apstrīdēšanas iesnieguma un pieteikuma ir pietiekami skaidri redzams pieteicēju mērķis – panākt, lai iestāde mainītu praksi – atteikšanos ņemt vērā uzrādītu dokumentu (šajā gadījumā – apliecinātu notariālā akta izrakstu), ja tam nav pievienots sagatavots notariāls noraksts.

Augstākās tiesas ieskatā, lai arī tas nav tiešā tekstā norādīts pieteikumā, būtībā pieteikums ietver pamatojumu attiecībā uz to, ka iestāde, iespējams, neievēro Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.pantā norādītos principus. 10.panta piektā daļa norāda uz labas pārvaldības principu, kas ietver arī taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses. Savukārt 10.panta astotā daļa norāda uz to, ka valsts pārvaldi organizē pēc iespējas ērti un pieejami privātpersonai. Ja informācija, kura nepieciešama pārvaldes lēmuma pieņemšanai, kas regulē publiski tiesiskās attiecības ar privātpersonu, ir citas institūcijas rīcībā, iestāde to iegūst pati, nevis pieprasa no privātpersonas.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 11.panta otrā daļa citstarp noteic: ja šā likuma 10.panta piektajā un astotajā daļā minētie tiesību principi netiek ievēroti, privātpersona, kuras tiesības un tiesiskās intereses ir skartas, ir tiesīga prasīt to ievērošanu administratīvā procesa kārtībā.

Pieteicēji norāda, ka iestādei atbilstoši Dokumentu juridiskā spēka likuma 6.pantam ir tiesības apliecināt tai iesniegto dokumentu norakstus, un uzskata, ka iestāde nepamatoti to atsakās darīt. Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 11.panta otrajai daļai pieteicēji ir tiesīgi administratīvā procesa kārtībā prasīt ērtu un taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā.

[7] Tāpat jāņem vērā, ka iestādes nepamatota atteikšanās izskatīt iesniegumu pēc būtības nav šķērslis personai vērsties tiesā ar pieteikumu par pašu iesnieguma priekšmetu. Tā, ja persona vēlas, lai iestāde izdod labvēlīgu administratīvo aktu (vai veic noteiktu faktisko rīcību), un ir ievērojusi lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību – vērsusies ar iesniegumu iestādē un ar apstrīdēšanas iesniegumu augstākā iestādē, bet iestāde tam paredzētajā laikā nav šo iesniegumu apmierinājusi, tad šai personai ir iespēja vērsties tiesā ar prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (vai faktiskās rīcības veikšanu) (*sal. Augstākās tiesas 2012.gada 22.marta lēmuma lietā Nr.SKA-383/2012 7.punktu*). Vērtējot lēmumu par iesnieguma atstāšanu bez virzības, jāņem vērā, ka tas vienlaikus ietver atteikumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu tajos apstākļos, kurus iesniedzējs uzskata par pietiekamiem labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

Ņemot vērā minēto, nav pamata izslēgt lietas ierosināšanu par pieteikuma priekšmetu – par saistību dzēšanas plāna reģistrēšanu maksātnespējas reģistrā.

[8] Vienlaikus Augstākā tiesa norāda, ka nav pamatoti Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmumā ietvertie apsvērumi, ka iesniegtās notariālās pilnvaras noraksta apliecināšana būtu pieteicēju iesniegto dokumentu sagatavošanas faktisko apstākļu pārbaude. Pieteicēji nav lūguši, nedz lai Uzņēmumu reģistrs pats sastāda pilnvaru, nedz lai Uzņēmumu reģistrs pārbaudītu faktiskos apstākļus, kādā tikusi sastādīta un parakstīta oriģinālā pilnvara, bet gan lūdz apliecināt uzrādītā dokumenta kopijas pareizību, t.i., noformēt dokumenta atvasinājumu atbilstoši attiecīgiem normatīvajiem aktiem par dokumentu noformēšanu. Tāpat norādāms, ka valsts pārvaldes ietvaros nedarbojas princips, ka iestāde veic tikai tādas procesuālas vai tehniskas darbības, par kurām normatīvajā aktā noteikts pienākums personai samaksāt.

[9] Līdz ar to Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmums ir atceļams un jautājums par pieteikuma pieņemšanu ir nododams jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 2.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

nolēma

Atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2014.gada 3.februāra lēmumu un jautājumu par pieteikuma pieņemšanu nodot jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese R.Vīduša

Tiesnese V.Krūmiņa

Tiesnese I.Skultāne